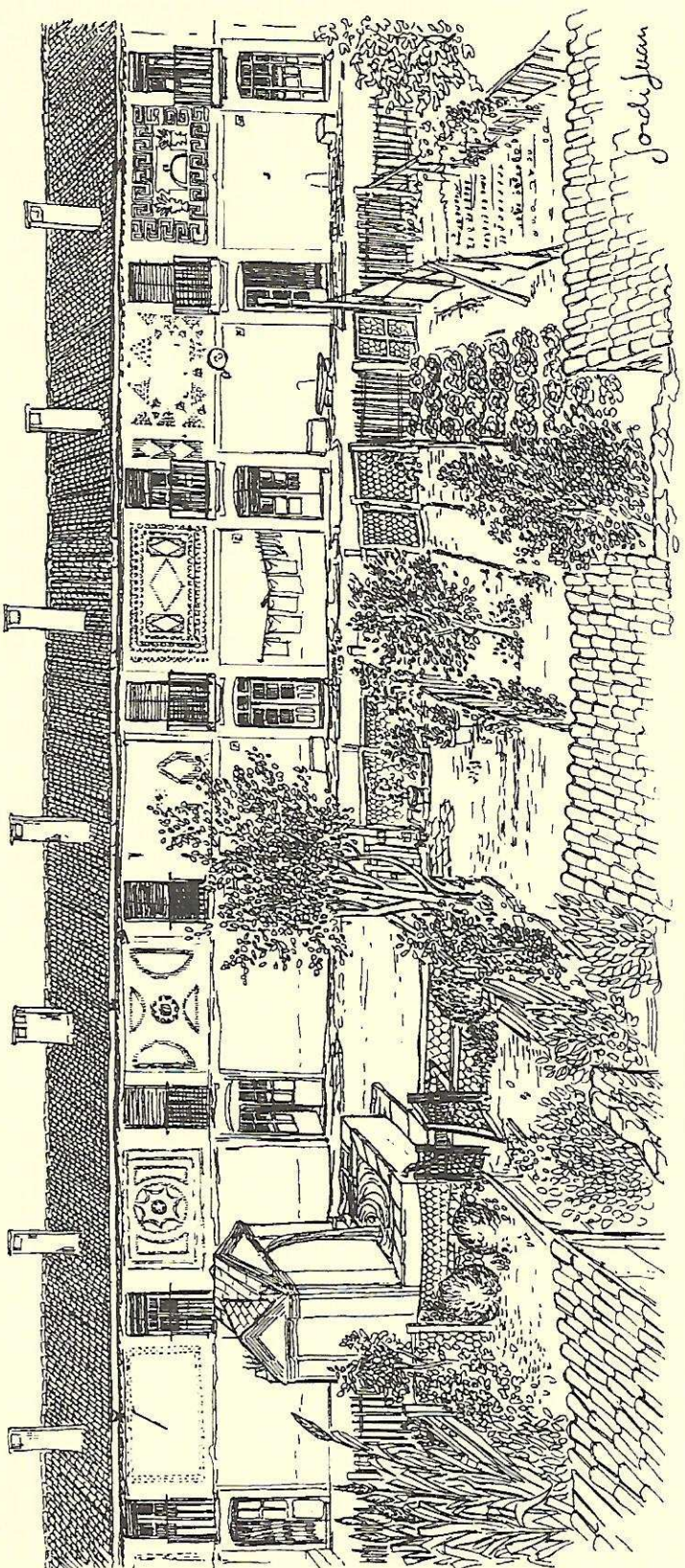

Nº 000004

AMICS DE BADALONA

Apartat de Correus, 180

Dibuix original de Jordi Juan

Recopilació de dades històriques de Joan Rosàs
Diseny i coordinació executiva d'Àngel Zamora

El carrer Pujol de Dalt la Vila és el testimoni més ben conservat dels Projectes d'urbanística de Badalona. Tots els treballs d'urbanització anteriors de la nostra ciutat foren deguts exclusivament a la iniciativa particular. Persones que posseïen un cert capital invertien en la construcció d'habitatges i, a vegades, fins i tot donaven lloc a petits carrers. Aquests habitatges després eren llogats i s'obrien així un bon rendiment del capital invertit. En algunes ocasions les cases es construïen en un camí ja existent, com és el cas de l'urbanització del carrer del Rector, edifici per mossèn Jaume Dalmau, rector de Santa Maria, poc després de l'any 1700. Però en la majoria dels casos el propietari obria el nou carrer enmig del seu terreny, edificant les cases a una banda i deixant horts o badius al davant, un per a cada casa, a l'altra banda del carrer. Aquesta pràctica, habitual a molts pobles del Maresme, explica l'existència de tants carrerons sense sortida a Badalona. En molts casos, amb el pas del temps, aquests carrers van passar a ser públics i quedaren inclosos en la trama urbanística general de la ciutat. El carrer Pujol, però, per la seva singular ubicació, ha mantingut les característiques originals. Va obrir aquest carrer en Josep Pujol, hereu de can Pujol de Canyet, l'any 1830. El seu nom consta pintat, i molt esborrat ja, sota la cornisa, damunt la llinda del balcó, en una de les cases, i la data al mateix lloc de la casa següent: numerades amb el 19 i 21 respectivament, a l'actualitat. No fou aquesta l'única inversió urbanística dels Pujol. A Canyet edificaren també un altre carrer de característiques semblants que encara es conserva. Quan Badalona començà a atraure immigrants i la demografia augmentà, la demanda d'habitatges feu rendibles aquestes inversions i els carrers particulars es multiplicaren. El carrer Pujol fou un projecte important. Quan va ser construït devia causar l'admiració dels badalonins: un carrer recte, pla i elegant; gairebé el millor de Badalona. Els lloguers doncs, devien ser elevats i els nous estadants haurien de pertànyer a les classes mitjanes benestants de la vila. El carrer Pujol consta de setze cases, totes iguals, de 19 m de fondària, tretze dels quals són edificats i la resta destinats a badiu posterior. Al fons d'aquest badiu cada casa hi té la corresponent comuna; un luxe a la seva època. El carrer quedava tancat al fons per l'aqüeducte de la Torre Vella. El mateix aqueducte que, pocs metres més endavant, formava aquell pont tan pintoresc del carrer Fluví. Aquesta conducció d'aigua escapçava, però, el badiu de l'última casa, la qual tenia per això la seva comuna al carrer, prop de la porta. La construcció dels edificis és de qualitat. De pedra. La planta baixa és coberta amb voltes de canó rebaixades, fetes de rajol de pla; el pis queda directament sota la teulada, sostinguda amb bigues de fusta. Tant la planta baixa com el pis es divideixen en dos espais; a baix, a l'entrada, algunes cases hi tenen la cuina amb l'aiguera de pedra picada, i a la part posterior, després de l'escala, el celler. D'altres tenen l'entrada al davant i la cuina-menjador al darrere. Tot el pis és ocupat per dues grans habitacions, comparimentades, en algun cas, per arcoves. Cada casa té al davant el seu hort. Aquests horts, que arribaven fins a la teïna posterior de l'hort d'en Fluví i que donaven tan de tipisme al carrer, van restar absolutament malmesos per la malhaurada obertura del vial. Un pas més en l'escandalosa degradació del Dalt la Vila. Un altre element que feia que el carrer Pujol pogués ser considerat gairebé de luxe fou l'aigua. Quan Badalona només disposava de la font de Dalt la Vila i del pou de Sant Pere, i la gent havia de pouar l'aigua i tragar-la amb c'antirs fins a casa, les cases del carrer Pujol tenien aigua a la porta. Amb aquest objectiu els Pujol van construir una mina que feia arribar l'aigua de Montgaldà fins al dipòsit situat al mig del nou carrer. A través de vasos comunicants, amb un sistema similar al de les fonts públiques de la ciutat de Barcelona, el dipòsit s'omplia. Només calia obrir l'aixeta perquè l'aigua regés a la pica de pedra que duu gravat l'any, el 1831, a la seva part frontal. La pica és avui molt gastada a causa de tants de ganivets com s'hi han esmòiat. Però la data és perfectament llegible. L'aigua sobrava passava al safareig contigu i era destinada a regar els horts del veïnat. El dipòsit, cúbic i rematat per frontons neo-clàssics, és una de les construccions populars més gracioses de Badalona. La dèria de clausurar mines d'aigua, pròpia d'algun ajuntament badaloní, va acabar amb tot aquest sistema. Sortosament, tant les cases com la font, segueixen disposant de l'aigua corrent de la Ciutat. L'element més característic del carrer Pujol és el conjunt de grafiats que decoren la façana superior de totes les cases. En un hi ha un rellotge de sol; en d'altres, motius decoratius diversos, però la majoria són dibuixats a base d'elements geomètrics, en algun cas ben curiosos. Són fets amb una tècnica molt simple, però el resultat és un conjunt senzill i elegant alhora. De fet és encara actualment un dels conjunts de façanes més bonics de Badalona. El carrer, que sempre ha estat de propietat particular, va ser tancat amb un barri de fusta cap als anys 20 d'aquest segle, per tal de refermar el seu caire privat i aminorar, així, els impostos. Malgrat que la tradicional situació reclosa del carrer ha estat sacrificada, aquest és un dels racons on encara s'hi endevina aquella pau que, en altre temps, regnava a Badalona.

El President de l'associació

AMICS DE BADALONA

en nom propi i del

Consell Directiu de l'entitat

us desitja molt bones festes

